

DCJ-19080002040200 Seat No. _____

M. Com. (Sem. IV) (CBCS) Examination

July - 2022

Financial Accounting For Managers
(New Course)

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ ગુણ દર્શાવેલ છે.
(૨) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

1 ધનશ્યામ લિ.નું તા. 31-12-2018ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે : 20

જવાબદારીઓ	રકમ (રૂ.)	મિલકતો	રકમ (રૂ.)
ઈક્વિટી શેરમૂડી દરેક		પ્લાન્ટ	5,00,000
રૂ. 100નો	10,00,000	પાઘડી	70,000
સામાન્ય અનામત	50,000	ફર્નિચર	80,000
નફા-નુકસાન ખાતું	50,000	ફેક્ટરી	7,00,000
5% ના ડિબેન્ચર	1,00,000	રોકાણ	50,000
લેણદારો	60,000	દેવાદારો : 52000	
દેવીહૂંડી	40,000	-ઘાલખાધ : 2000	50,000
કરવેરાની જોગવાઈ	1,50,000	સ્ટોક	35,000
સૂચિત ડિવિડન્ડ	50,000	બેન્ક સિલક	5,000
		પ્રાથમિક ખર્ચ	10,000
	15,00,000		15,00,000

વધારાની માહિતી :

- (1) પ્લાન્ટની પુનઃ મૂલ્યાંકન કિંમત રૂ. 8,00,000 છે. અને પુનઃ મૂલ્યાંકન કિંમત પર કુલ ઘસારો રૂ. 1,50,000 છે.
- (2) પ્લાન્ટ પર વર્ષ દરમિયાન રૂ. 50,000 ઘસારો ગણેલ છે. જ્યારે પુનઃ મૂલ્યાંકન કિંમત પર રૂ. 70,000 ઘસારો ગણેલ છે.
- (3) વર્ષ દરમિયાનનો ચોખ્ખો નફો રૂ. 3,35,000 હતો.
- (4) કુલ રોકાણોમાં રૂ. 30,000ના ધંધાકીય રોકાણોનો સમાવેશ થયેલ છે.
- (5) બિન ધંધાકીય રોકાણ પર રૂ. 10,000 વ્યાજ મળેલ છે.
- (6) વર્ષ દરમિયાન રૂ. 10,000ની પાઘડી માંડી વાળેલ છે.

ઉપરની માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

- (A) કુલ રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
- (B) ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
- (C) માલિકીની રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર

અથવા

1 એચ. કંપની લિ.નું તા. 31-3-2018ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું
નફા-નુકસાન ખાતું નીચે મુજબ છે :

20

વિગત	રકમ (રૂ.)	વિગત	રકમ (રૂ.)
શરૂઆતનો સ્ટોક	2,50,000	વેચાણ	18,00,000
ખરીદી	10,50,000	પ્લાન્ટના વેચાણનો નફો	50,000
ઓફિસ ખર્ચા	2,30,000	રોકાણનું વ્યાજ	5,000
વેચાણ ખર્ચા	1,00,000	ઘાલખાધ પરત	15,000
પ્લાન્ટ પર ઘસારો	22,000	ભાડું મળ્યું	5,000
મકાન પર ઘસારો	18,000	આખર સ્ટોક	1,50,000
દાન	5,000		
કરવેરા જોગવાઈ	1,75,000		
ચોખ્ખો નફો	1,75,000		
	20,25,000		20,25,000

પાકું સરવૈયું

જવાબદારીઓ	રકમ (રૂ.)	મિલકતો	રકમ (રૂ.)
ઈક્વિટી શેરમૂડી	5,00,000	જમીન-મકાન	4,00,000
સામાન્ય અનામત	2,50,000	મશીનરી	2,00,000
નફા-નુકસાન ખાતું	1,50,000	10%ના રોકાણો	50,000
કરવેરા જોગવાઈ	1,75,000	આખર સ્ટોક	1,50,000
લેણદારો	25,000	દેવાદારો	2,00,000
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	50,000	બેન્ક સિલક	1,35,000
		પ્રાથમિક ખર્ચા	15,000
	11,50,000		11,50,000

વધારાની માહિતી :

- (1) જમીન-મકાનની બજાર કિંમત રૂ. 5,35,000 છે.
- (2) મશીનરીની પુનઃ મૂલ્યાંકન કિંમત રૂ. 3,00,000 છે અને પુનઃ મૂલ્યાંકન કિંમત પર એકત્રિત ઘસારો રૂ. 75,000 છે.
- (3) કુલ રોકાણોમાં રૂ. 30,000ના બિન ધંધાકીય રોકાણોનો સમાવેશ થયેલ છે.
- (4) મશીનરીની પુનઃ મૂલ્યાંકન કિંમત પર અંદાજિત ઘસારો રૂ. 30,000 હતો.
- (5) સરેરાશ બેન્ક સિલક રૂ. 20,000 છે.
- (6) રૂ. 50,000નો 10% બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ તા. 1-10-2017ના રોજ લીધેલ છે.

શોધો :

- (A) કુલ રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
- (B) ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
- (C) માલિકીની રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર

- 2 મફતલાલ કંપનીની મજૂરી વિભાગમાંથી માર્ચ, 2021 માટે નીચેની માહિતી ઉપલબ્ધ છે : 20

ક્રમ	વિગત	કામદારો
1.	તા. 1-3-2021ના રોજ કામદારોની સંખ્યા	260
2.	છોડીને જતા રહેલા કામદારોની સંખ્યા	30
3.	છૂટા કરવામાં આવેલા કામદારોની સંખ્યા	10
4.	નિવૃત્ત થયેલા કામદારોની સંખ્યા	4
5.	નવા નિમણૂક પામેલા કામદારોની સંખ્યા (100 કામદારોની નિમણૂક વિસ્તરણ યોજનાને કારણે)	136
6.	તા. 31-3-2021ના રોજ કામદારોની સંખ્યા	340

ઉપરની માહિતી પરથી નીચે મુજબ કામદાર ફેરબદલી દર શોધો :

- (1) ત્યાગ પદ્ધતિ
- (2) પુનઃ સ્થાપના પદ્ધતિ
- (3) સંયુક્ત પદ્ધતિ
- (4) દરેક પદ્ધતિ માટે સમકક્ષ વાર્ષિક ફેરબદલી દર.

અથવા

- 2 જોબ-Xના પ્રમાણિત કલાકો 100 છે. A દ્વારા 60 કલાક, B દ્વારા 70 કલાકો અને C દ્વારા 95 કલાકોમાં કામ પૂર્ણ કરી શકાય છે. જોબ પર લાગુ બોનસ પદ્ધતિ નીચે મુજબ છે : 20

આપેલ સમયમાંથી બચાવેલ સમયની ટકાવારી	બોનસ
10% સુધીની બચત	બચાવેલ સમયના 10%
11% થી 20% સુધીની બચત	બચાવેલ સમયના 15%
21% થી 40% સુધીની બચત	બચાવેલ સમયના 20%
41% થી 100% સુધીની બચત	બચાવેલ સમયના 25%

ચૂકવણીનો દર કલાકના રૂ. 50. દરેક કામદારની કુલ કમાણીની ગણતરી કરો અને કલાકદીઠ કમાણીનો દર પણ શોધો.

- 3 મનોજ એન્ડ કંપની 80% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ 75,000 એકમોનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે. કંપની પ્રતિ એકમ રૂ. 20ના વેચાણ કિંમતે સરેરાશ ચોખ્ખો નફો રૂ. 5 પ્રતિ એકમ કમાય છે. ખર્ચ માળખું નીચે મુજબ છે : 15

પ્રત્યક્ષ માલ સામાન એકમદીઠ	રૂ. 6
પ્રત્યક્ષ મજૂરી એકમ દીઠ	રૂ. 3
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ (30% સ્થિર)	રૂ. 4
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ (35% ચલિત)	રૂ. 2

ચાલુ વર્ષ દરમિયાન તે સમાન સંખ્યામાં એકમોનું ઉત્પાદન કરવાનો ઈરાદો ધરાવે છે. પરંતુ તેની ધારણા આ મુજબ છે :

- (અ) સ્થિર ખર્ચ 12% સુધી વધશે.
 (બ) પ્રત્યક્ષ મજૂરીના દરમાં 20%નો વધારો થશે.
 (ક) પ્રત્યક્ષ માલસામાનના દરમાં 15% વધારો થશે.
 (ડ) વેચાણ કિંમતમાં ફેરફાર થશે નહીં.

આ સંજોગોમાં કંપનીને ક્ષમતા કરતા 12% વધુ માટે ઓર્ડર મળેલ છે. ઓર્ડર આપતી કંપની એકમદીઠ રૂ. 20 વેચાણ કિંમત આપી શકતી નથી. કંપની રૂ. 85,000 અનામતની જોગવાઈ કર્યા બાદ ભરપાઈ મૂડી રૂ. 10,00,000 પર 20% ડિવિડન્ડ આપવા માંગે છે. એકંદરે નફો પ્રાપ્ત કરવા માટે ઉપર મુજબની ઓફર માટે ન્યૂનતમ કિંમત નક્કી કરો.

અથવા

- 3 ઘનશ્યામ એન્ટરપ્રાઈઝ ત્રણ વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે. અને તેની વિગતો નીચે મુજબ છે : 15

વિગત	વસ્તુ-A	વસ્તુ-B	વસ્તુ-C
ઉપયોગમાં લેવાયેલ શક્તિ	20%	40%	40%
ઉત્પાદિત એકમો	2,000	5,000	6,000
એકમદીઠ પડતર	રૂ.	રૂ.	રૂ.
માલસામાન	20	32	36
મજૂરી	10	12	16
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ	7	9	11
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ	6	9	10
કુલ પડતર એકમદીઠ	43	62	73
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	40	75	85
એકમદીઠ નફો	-3 (નુકસાન)	13	12

મેનેજમેન્ટ વસ્તુ-Aના વ્યવસાયને બંધ કરવા દરખાસ્ત મૂકે છે. કારણ કે તે છેલ્લા કેટલાક વર્ષોથી ખોટ દર્શાવે છે. બાકીની બે વસ્તુની ભાવિ સંભાવનાઓ સારી છે. તેનો હેતુ વસ્તુ-A બંધ કરવાને લીધે તેની વધેલ ક્ષમતાનો ઉપયોગ વસ્તુ-B અને વસ્તુ-Cમાં સમાન રીતે ઉપયોગ કરવા માગે છે. કિંમત અને પડતરમાં અંદાજિત વધારો નીચે મુજબ છે :

વિગત	વસ્તુ-B	વસ્તુ-C
માલસામાન	10%	10%
મજૂરી	5%	5%
વેચાણ કિંમત	2%	5%

સ્થિર ખર્ચમાં કોઈ ફેરફાર થશે નહીં. અંદાજિત નફાકારકતાનું પત્રક તૈયાર કરો અને આ યોજના સ્વીકારવા અંગે મેનેજમેન્ટને સલાહ આપો.

4 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ત્રણ)

15

- (1) સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચનાની પ્રક્રિયા
- (2) સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચનાના ફાયદાઓ
- (3) લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિ
- (4) ઈન્ડિયન ઓડિટ અને એકાઉન્ટિંગ વિભાગની શાખાઓ
- (5) ટ્રેઝરી.

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) Figures to the right side indicate marks.
- (2) Show necessary calculations as a part of answer.

1 The balance sheet of Ghanshyam Ltd. as on 31-12-2018 **20**
is as under :

Balance Sheet

<i>Liabilities</i>	<i>Amount</i>	<i>Assets</i>	<i>Amount</i>
Equity share capital each Rs. 100	10,00,000	Plants	5,00,000
General reserve	50,000	Goodwill	70,000
P & L a/c	50,000	Furniture	80,000
5% Debentures	1,00,000	Factory	7,00,000
Creditors	60,000	Investments	50,000
Bills payable	40,000	Debtors : 52000	
Provision for tax	1,50,000	-Bad debts : 2000	50,000
Proposed dividend	50,000	Stock	35,000
		Bank balance	5,000
		Preliminary expense	10,000
	15,00,000		15,00,000

Additional information :

1. Plants revaluation price is Rs. 8,00,000 and total depreciation on revaluation price is Rs. 1,50,000.
 2. Depreciation charge on plant during the year is Rs. 50,000 whereas depreciation on revaluation price is Rs. 70,000.
 3. Net profit during the year was Rs. 3,35,000.
 4. Trading investments worth Rs. 30,000 are included in the total investments.
 5. Interest received Rs. 10,000 on non-trading investments.
 6. Goodwill written off during the year was Rs. 10,000.
- Calculate from the above information :
- (A) Return on total capital employed.
 - (B) Return on net capital employed.
 - (C) Return on owner's capital employed

OR

- 1 Profit and Loss account of H. Company Ltd. for the year 20 ended on 31-03-2018 is as under :

<i>Particulars</i>	<i>Amount</i>	<i>Particulars</i>	<i>Amount</i>
Opening stock	2,50,000	Sales	18,00,000
Purchases	10,50,000	Profit on sales	
Office expenses	2,30,000	of plants	50,000
Sales expense	1,00,000	Interest on	
Depreciation		investment	5,000
on plants	22,000	Bad debts returns	15,000
Depreciation		Rent received	5,000
on buildings	18,000	Closing stock'	1,50,000
Donation	5,000		
Provision for tax	1,75,000		
Net profit	1,75,000		
	20,25,000		20,25,000

Balance Sheet

<i>Liabilities</i>	<i>Amount</i>	<i>Assets</i>	<i>Amount</i>
Equity share capital	5,00,000	Land & building	4,00,000
General reserve	2,50,000	Machinery	2,00,000
Profit & Loss A/c	1,50,000	10% investments	50,000
Provision for tax	1,75,000	Closing stock	1,50,000
Creditors	25,000	Debtors	2,00,000
Bank over draft	50,000	Bank balance	1,35,000
		Preliminary exp.	15,000
	11,50,000		11,50,000

Other information :

- The market value of land and building is Rs. 5,35,000.
- The revaluation price of machinery is Rs. 3,00,000 and accumulated depreciation on revaluation price is Rs. 75,000.
- Non-Trading investments worth Rs. 30,000 are included in the total investments.
- Depreciation on machinery as per revaluation price was estimated of Rs. 30,000.
- Average bank balance is Rs. 20,000
- 10% Bank overdraft of Rs. 50,000 is taken on 01-10-2017.

Find out :

- Return on total capital employed.
- Return on net capital employed.
- Return on owner's capital employed.

- 2 Following information is available from labour department of Mafatlal Company for March, 2021 : **20**

<i>No.</i>	<i>Particulars</i>	<i>Workers</i>
1	No. of workers as on 01-03-2021	260
2	No. of workers resigned	30
3	No. of workers dismissed	10
4	No. of retired workers	4
5	No. of workers newly appointed (100 workers were appointed due to expansion plan)	136
6	No. of workers as on 31-03-2021	340

From the above information, find out labour turnover rate according to :

- (1) Separation Method
- (2) Replacement Method
- (3) Combined Method
- (4) Equivalent Annual labour turnover rate for every method.

OR

- 2 The standard hours of Job X are 100 hours. The job can be completed by A in 60 hours, B in 70 hours and C in 95 hours. The bonus system applicable to the job is as under : **20**

<i>% of time saved to time allowed</i>	<i>Bonus</i>
Saving up to 10%	10% of time saved
From 11% to 20%	15% of time saved
From 21% to 40%	20% of time saved
from 41% to 100%	25% of time saved

Rate of pay is Rs. 50 per hour. Calculate the total earnings of each worker and also the rate of earnings per hour.

- 3 Manoj & Company producing and selling 75,000 units at 80% production capacity. A company earns an average net profit Rs. 5 per unit at a selling price of Rs. 20 per unit. Cost structure is as under : **15**

Per unit direct material Rs. 6.00
 Per unit direct labour Rs. 3.00
 Factory overheads (30% fixed) Rs. 4.00
 Selling overheads (35% variable) Rs. 2.00

During the current year it intends to produce the same number of units but anticipates that: (a) Fixed charges will go up by 12%, (b) Rates of direct labour will increase by 20%, (c) Rates of direct material will increase by 15%, (d) Selling price cannot be changed.

Under these circumstances, it obtains an order for a further 12% of company's capacity. Order Provider Company cannot give selling price Rs. 20 per unit. Company wants to give 20% dividend on its paid up capital of Rs. 10,00,000 after provision of reserve of Rs. 85,000. Determine minimum price for this offer to achieve above overall profit.

OR

- 3 Ghanshyam Enterprise manufactures three products and their respective details are furnished below : 15

<i>Product</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>
Capacity engaged	20%	40%	40%
Units produced	2,000	5,000	6,000
<i>Cost per unit</i>	<i>Rs.</i>	<i>Rs.</i>	<i>Rs.</i>
Material cost	20	32	36
Wages	10	12	15
Variable overheads	7	9	11
Fixed overheads	6	9	10
Per unit Total cost	43	62	73
Selling price per unit	40	75	85
<i>Profit per unit</i>	<i>-3 (loss)</i>	<i>13</i>	<i>12</i>

The management proposes to discontinue the business of 'A', as for the last few years it is showing a loss. Future prospects of the remaining two being good, it is intended to utilize the disengaged capacity in business 'A' in the products B and C equally. Excepted rise in prices and cost :

<i>Product</i>	<i>B</i>	<i>C</i>
Material	10%	10%
Wages	5%	5%
Selling price	2%	5%

Fixed overheads shall remain the same.

You are required to prepare a statement of projected profitability and advise the management as to whether the scheme may be adopted.

- 4 Write short notes : (any three) 15
1. Process of management control strategy
 2. Advantages of management control strategy
 3. Target costing
 4. Importance of government accounting system
 5. Branches of Indian audit and accounting department
 6. Treasury.